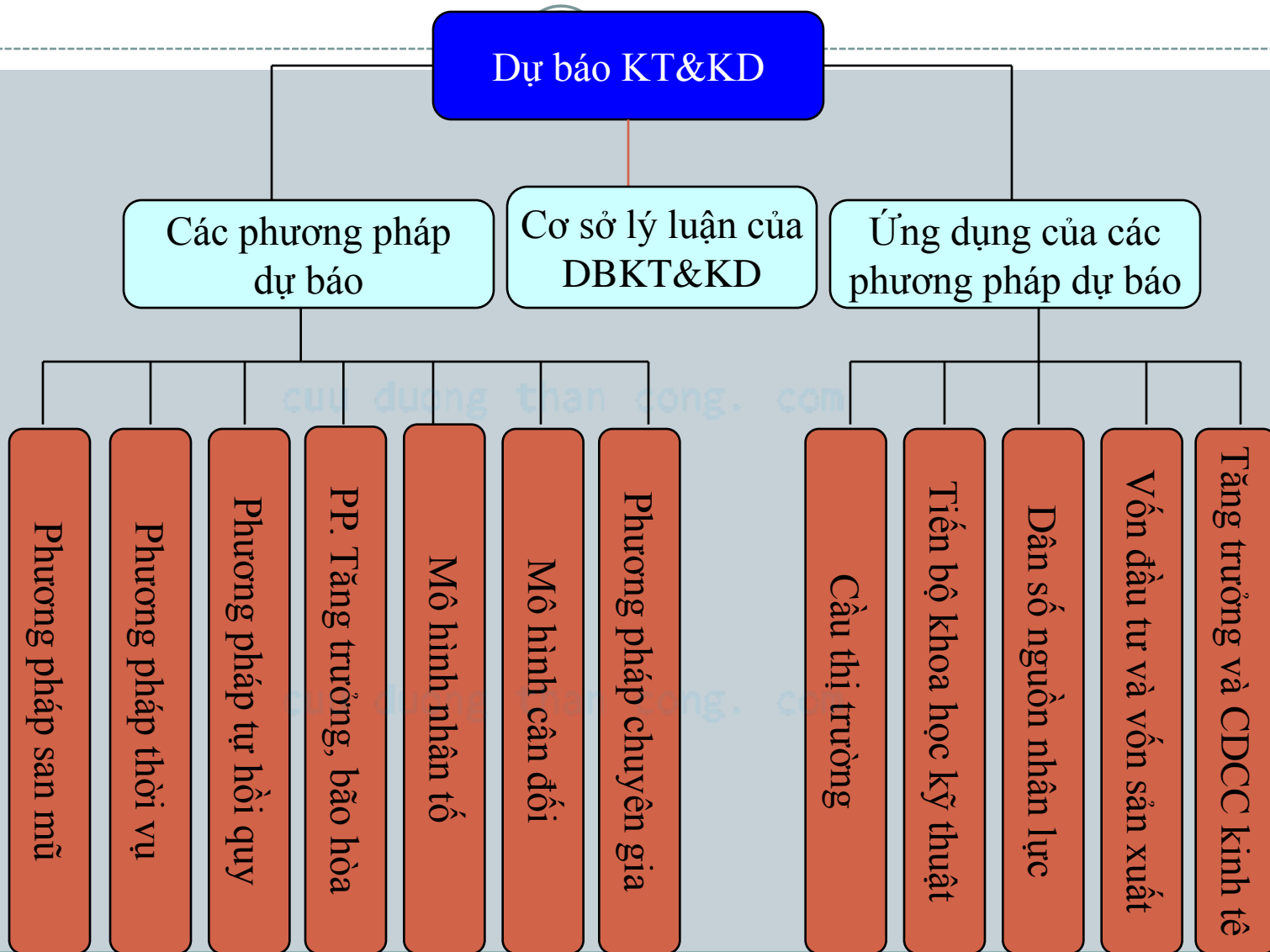

Tại sao cần nghiên cứu Dự báo kinh tế & Kinh doanh?

- Thế giới vật chất vừa tất yếu vừa ngẫu nhiên.
- Ngày càng sôi động và phức tạp
- Nhu cầu về dự báo gia tăng từ phía doanh nghiệp
- Nhu cầu từ phía các cơ quan hoạch định và viện nghiên cứu
- Ảnh hưởng ngoại lai tích cực của dự báo
- Dự báo giúp mô phỏng thực tế

Chương trình, nội dung môn học

NỘI DUNG MÔN HỌC

3

- **Phần 1:** Cơ sở lý luận của Dự báo Kinh tế và Kinh doanh
- **Phần 2:** Các phương pháp dự báo căn bản
- **Phần 3:** Ứng dụng dự báo trong kinh tế - kinh doanh

Chương 1. Những vấn đề cơ bản của Dự báo Kinh tế -Kinh doanh

- ◆ KHÁI NIỆM, TÍNH CHẤT, CHỨC NĂNG, VAI TRÒ CỦA DỰ BÁO
- ◆ PHÂN LOẠI DỰ BÁO
- ◆ CÁC NGUYÊN TẮC DỰ BÁO
- ◆ LỰA CHỌN PHƯƠNG PHÁP DỰ BÁO
- ◆ ĐÁNH GIÁ DỰ BÁO

Khái niệm về dự báo

5

- Sơ lược về sự phát triển của dự báo
- Khái niệm: *Dự báo là các tiên đoán tổng hợp có căn cứ khoa học, mang tính xác suất về mức độ, nội dung, các mối quan hệ trạng thái, xu hướng phát triển của đối tượng nghiên cứu hoặc về cách thức và thời hạn đạt được các mục tiêu đã đề ra trong tương lai.*
- Tiên đoán: Tiên đoán không khoa học, tiên đoán kinh nghiệm, và tiên đoán khoa học.
- Thời gian hay tầm xa dự báo

Dự báo là sự ước lượng giá trị của một biến hoặc một số biến cho một thời điểm trong tương lai.

Dự báo là bất cứ phát biểu về tương lai.

Dự báo là việc công ty nghĩ và chuẩn bị cho tương lai.

Tính chất của dự báo

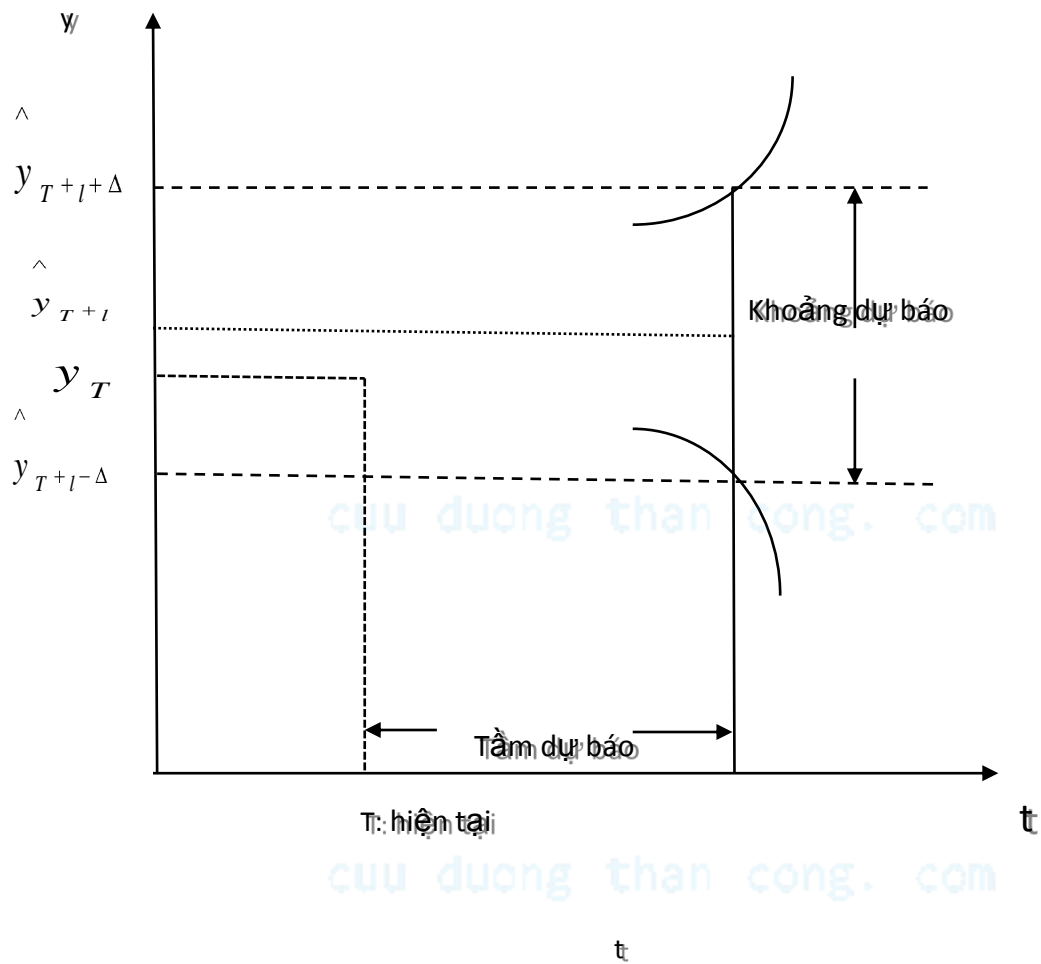
6

- **Tính chất:**

- Dự báo có căn cứ khoa học
- Dự báo mang tính xác suất nhưng đáng tin cậy
- Dự báo mang tính đa phương án
- Dự báo mang tính tổng hợp

- **Bản chất của dự báo:**

Giả thiết về tương lai trên cơ sở nhận thức các quy luật và các giả thiết ở hiện tại, là một hình thức nhận thức xã hội (nhận thức tương lai)

Sự khác biệt giữa foresight và dự báo

	<u><i>Dự báo</i></u>	<u><i>Foresight</i></u>
<u>Quan niệm về tương lai</u>	<u>Mang tính xác suất có thể xác định khả năng xảy ra; diễn ra một cách khách quan.</u>	<u>Mang tính xác định, diễn ra tùy thuộc ý muốn chủ quan con người và hành động nhằm đạt được tương lai</u>
<u>Phương pháp luận</u>	<u>Dựa trên kiến thức đã phát hiện trong quá khứ, hiện tại hoặc các xu thế mới nổi để dự báo</u>	<u>Suy nghĩ sáng tạo</u>
<u>Công cụ thường sử dụng</u>	<u>Phương pháp định lượng và định tính, Các mô hình phân tích chuỗi thời gian, mô hình hóa,...</u>	<u>Sử dụng các phương pháp định tính là chủ yếu; Sử dụng ý kiến chuyên gia, như tham vấn,</u>
	<u>Chủ yếu sử dụng số liệu và các phân tích thống kê để dự báo</u>	<u>Sử dụng các lời đánh giá của các chuyên gia và phản biện.</u>
<u>Chức năng</u>	<u>Dự đoán những thay đổi tương lai</u>	<u>Cung cấp tầm nhìn trong tương lai và công cụ để đạt được tương lai</u>
<u>Quan hệ với kế hoạch chiến lược</u>	<u>Là cơ sở của kế hoạch chiến lược; giúp xây dựng các kịch bản và chọn lựa phát triển</u>	<u>Định hướng tương lai toàn diện, hướng dẫn cho việc ra quyết định chiến lược</u>
<u>Người thực hiện</u>	<u>Các chuyên gia/nhà dự báo trong các ngành, các nhân viên,...</u>	<u>Các nhà lãnh đạo</u>
<u>Sản phẩm</u>	<u>Dự báo xu hướng vận động và phát triển của đối tượng dự báo</u>	<u>Xu thế vận động và trạng thái đạt được của đối tượng kèm theo các chính sách hành động.</u>

Chức năng và vai trò của dự báo

9

- ***Dự báo có hai chức năng cơ bản:***

- Chức năng tham mưu
- Chức năng khuyến nghị hay điều chỉnh

- ***Vai trò của dự báo***

- Dự báo với quản lý
- Dự báo với kế hoạch hóa phát triển
- Dự báo với hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp

Dự báo với quản lý

QUẢN LÝ PHẢN ỨNG VÀ QUẢN LÝ DỰ BÁO

10

Quản lý phản ứng	Quản lý dự báo
<ul style="list-style-type: none">- Phản ứng giải quyết những vấn đề khi xảy ra.- Tác dụng: Nhanh chóng đưa nguồn lực trở lại hoạt động kinh tế. <p>Yêu cầu:</p> <ul style="list-style-type: none">- Quyết định và có khả năng hành động nhanh,- Có thể tìm thấy nguyên nhân gốc rễ của những sự kiện,- Sáng tạo và có thể phát triển nhiều giải pháp,- Có tính chất đổi mới và có khả năng tìm ra những cách mới để giải quyết các vấn đề,- Điều tĩnh và điều khiển tốt ngay cả trong giai đoạn giữa của "cơn khủng hoảng". <p>Quản lý phản ứng:</p> <p>Là yêu cầu bắt buộc đối với nhà quản lý, nhưng chưa đủ. Ngoài việc quan tâm vấn đề các vấn đề hiện tại còn cần biết phán đoán những gì có thể xảy ra, liên kết các sự kiện giữa quá khứ - hiện tại – tương lai.</p>	<ul style="list-style-type: none">- Tính đến các vấn đề nảy sinh ngay từ đầu.- Tác dụng: Lường trước các hậu quả xấu và đón nhận cơ hội tốt. <p>Yêu cầu:</p> <ul style="list-style-type: none">- Tư duy và phân tích,- Bình tĩnh,- Ý thức hơn về những vấn đề quan trọng so với các vấn đề đơn thuần mang tính khẩn cấp,- Có thể nhận dạng những khuôn mẫu của sự thất bại,- Tập trung hơn vào việc “tại sao” lại làm sai điều đó hơn là “cái” có thể được tiến hành theo khuôn mẫu,- Lưu giữ, khái quát được hình ảnh của bức tranh tổng thể khi làm việc thông qua những chi tiết cụ thể. <p>Quản lý dự báo rất quan trọng nhưng không thay thế quản lý phản ứng, nó góp phần giảm bớt nhu cầu đối với quản lý phản ứng.</p>

Dự báo với việc ra quyết định quản lý (chính sách)

11

Quy trình ra quyết định quản lý:

- Thu thập thông tin, số liệu;
- Mô hình hóa đối tượng:
 - ✓ *Lựa chọn các biến số*
 - ✓ *Xây dựng mô hình: Liên kết các biến, các quan hệ.*
 - ✓ *Mô phỏng theo mô hình và soạn thảo các quyết định.*
- Cân nhắc và lựa chọn quyết định

Dự báo với quản lý chiến lược

12

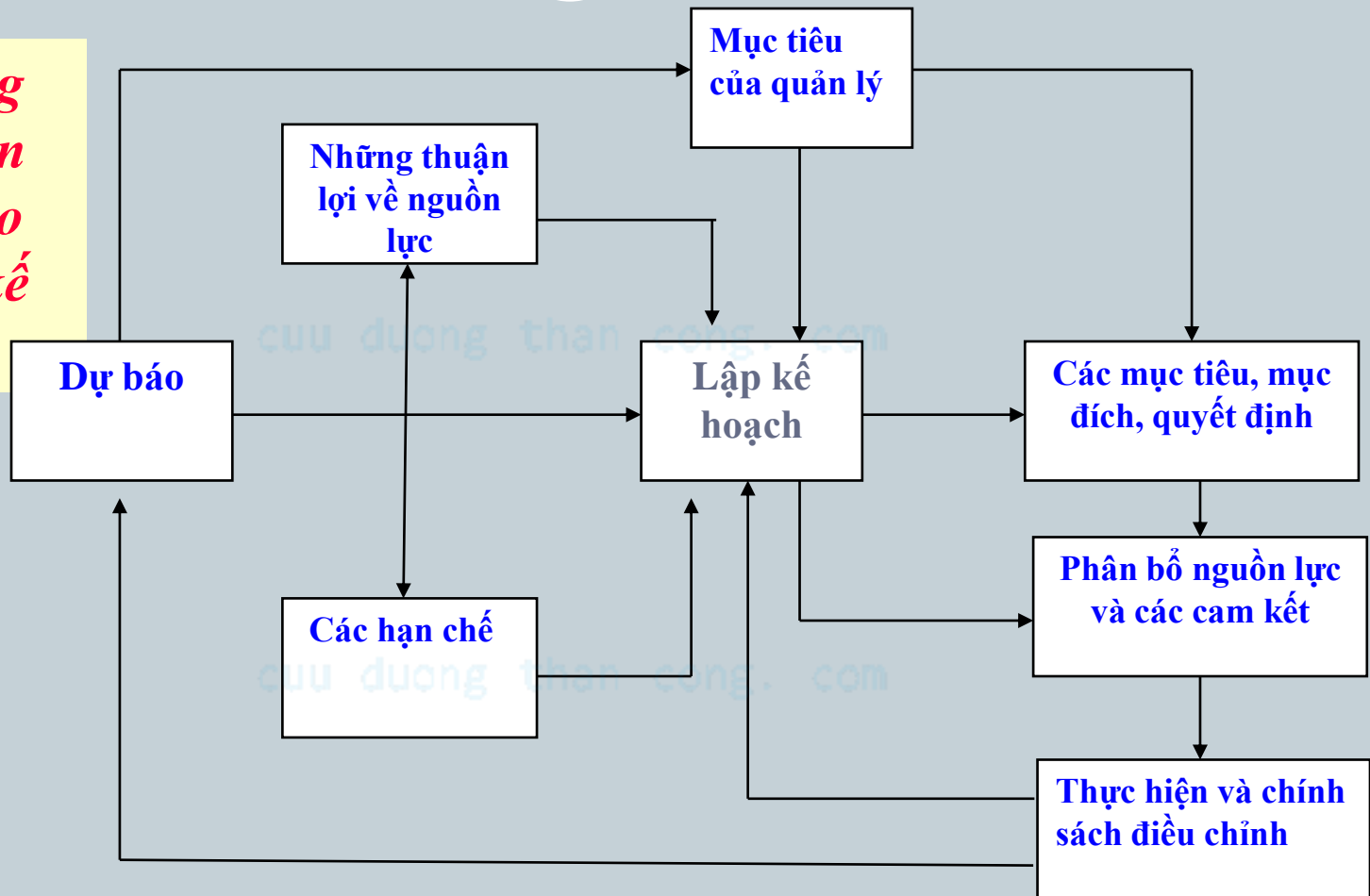
Quy trình quản lý chiến lược:

- *Phân tích môi trường chiến lược*
- *Xác định tầm nhìn (viễn cảnh)*
- *Xác định mục tiêu, định hướng chiến lược*
- *Phương án chiến lược*
- *Giải pháp thực hiện chiến lược*
- *Kiểm tra, giám sát thực hiện chiến lược*

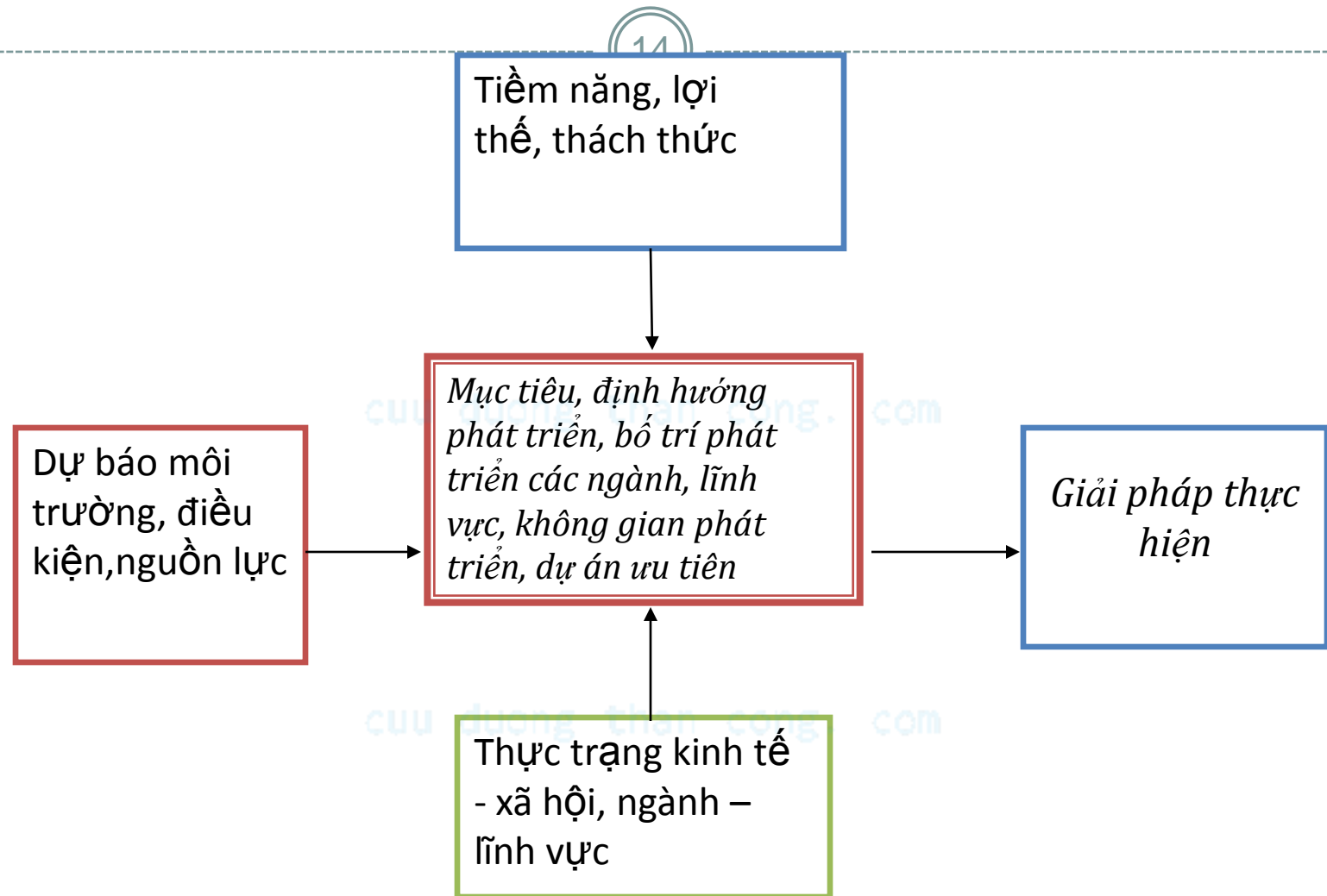
Dự báo với kế hoạch hoá

13

Dự báo cung cấp thông tin cần thiết cho quyết định kế hoạch

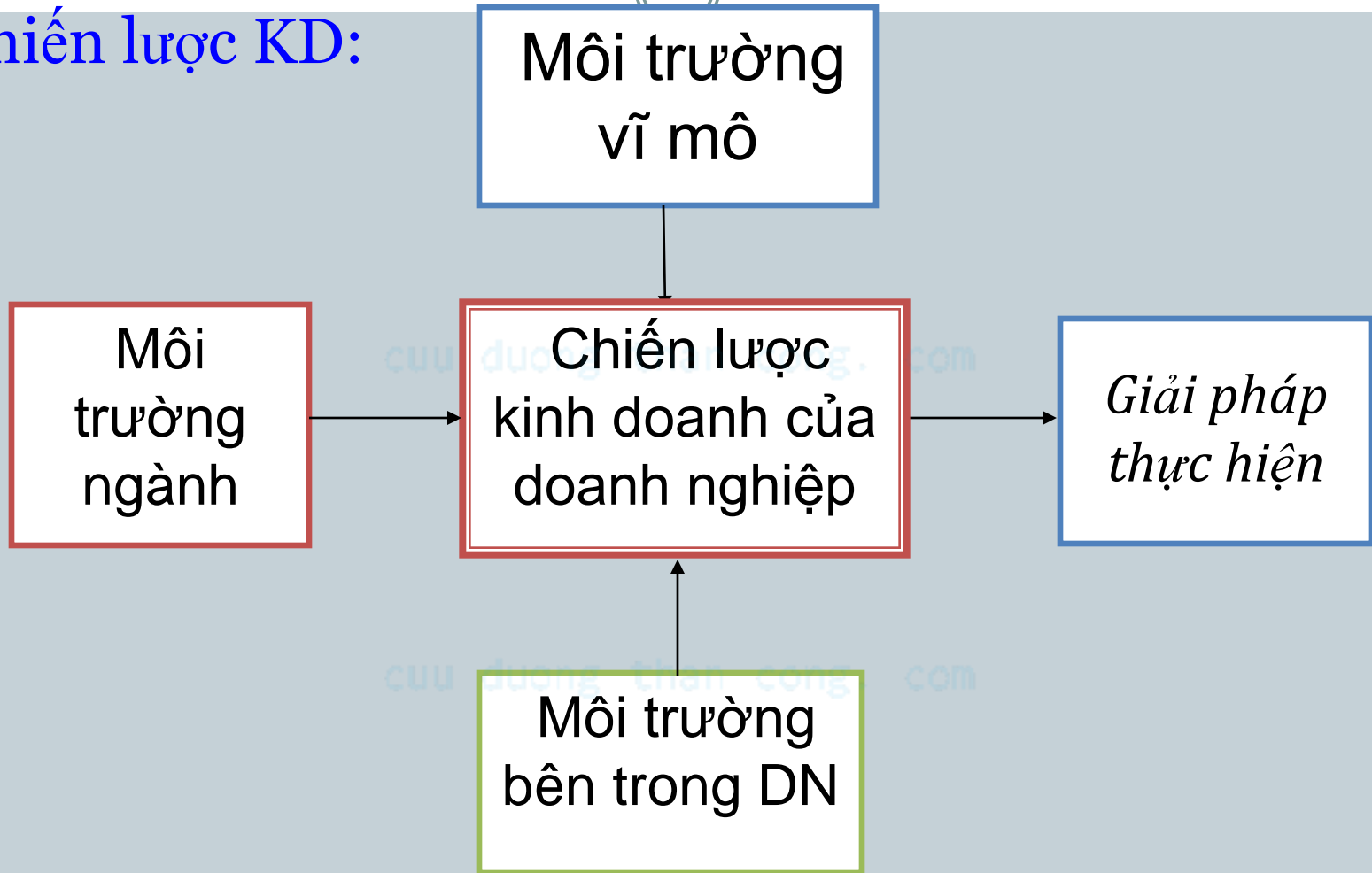
Dự báo với Quy hoạch phát triển

Dự báo với quản lý doanh nghiệp

15

Chiến lược KD:

Phân loại dự báo

16

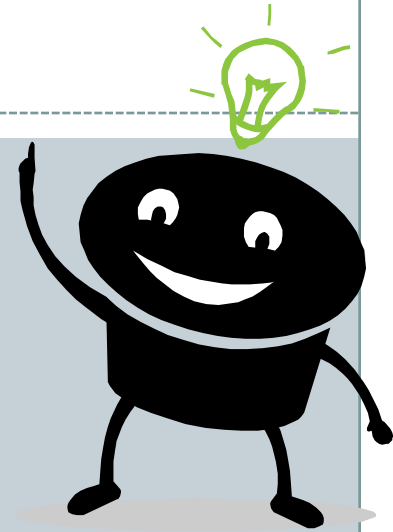
- Theo đối tượng dự báo
 - Dự báo kinh tế
 - Dự báo tiến bộ khoa học kỹ thuật
 - Dự báo nguồn nhân lực
 - Dự báo xã hội
 - Dự báo môi trường sinh thái
- Theo tầm xa dự báo
 - Dự báo tác nghiệp
 - Dự báo ngắn hạn
 - Dự báo trung hạn
 - Dự báo dài hạn

Phân loại dự báo (tiếp theo)

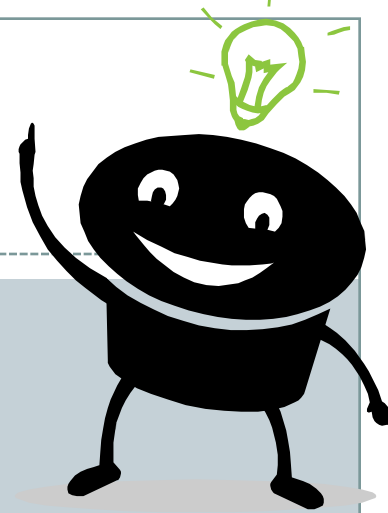
17

- Theo chức năng dự báo
 - Dự báo mục tiêu
 - Dự báo nghiên cứu (tìm kiếm)
 - Dự báo tổng hợp
- Theo hình thức biểu hiện của kết quả dự báo
 - Dự báo số lượng
 - Dự báo chất lượng

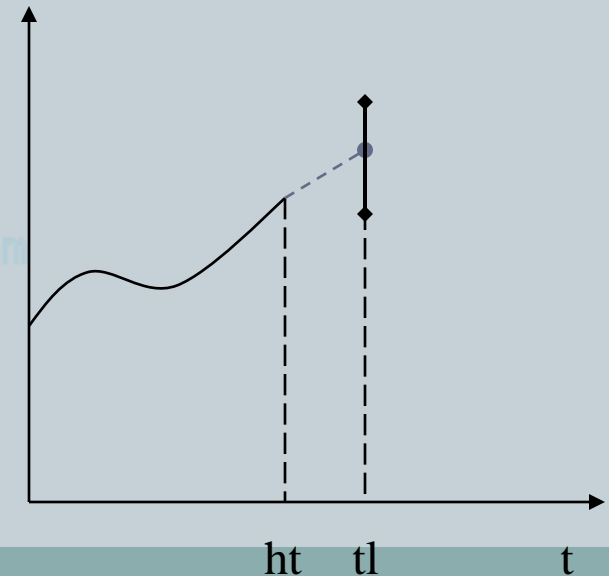

Phân loại dự báo (tiếp theo)

18

- Theo cấp độ của đối tượng dự báo
 - Dự báo vĩ mô
 - Dự báo vi mô
- Theo kết quả dự báo
 - Dự báo điểm
 - Dự báo khoảng

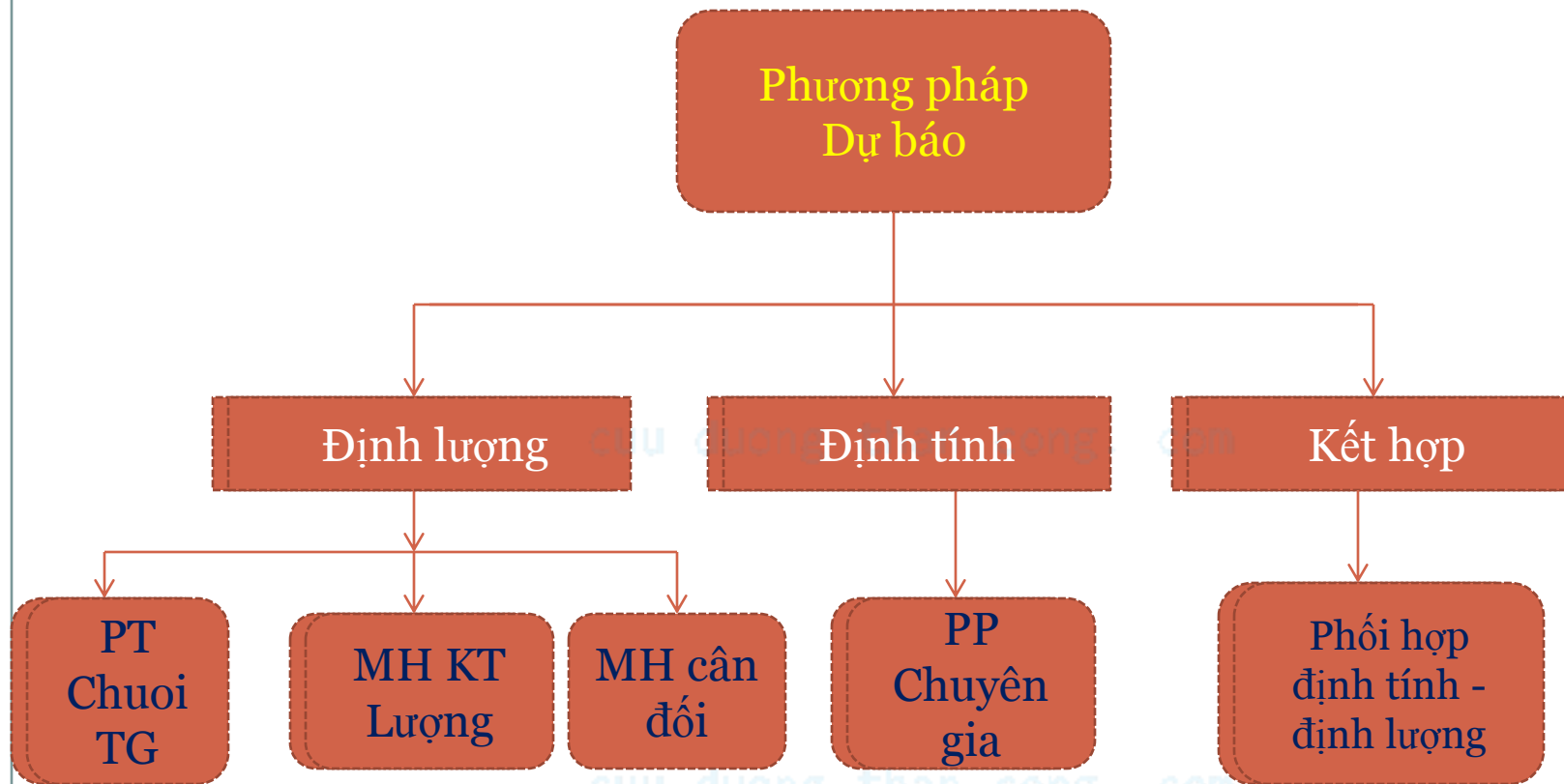
Các nguyên tắc dự báo

19

- Nguyên tắc liên hệ biện chứng
- Nguyên tắc kế thừa lịch sử
- Nguyên tắc về tính đặc thù của đối tượng
- Nguyên tắc mô tả tối ưu đối tượng dự báo
- Nguyên tắc về tính tương tự của dự báo

Tổng quan các phương pháp dự báo

- Nhóm phương pháp định lượng
 - Phân tích chuỗi thời gian (DB vô điều kiện)
 - Phương pháp mô hình hóa (DB có điều kiện)
 - + Kinh tế lượng (mô hình hồi quy – nhân tố); Đầu vào đầu ra (Cân đối liên ngành); Mô hình tối ưu; Cân bằng tổng quát; Mô hình tương tự hoá;
- Nhóm phương pháp định tính (PPChuyên gia)
- Phương pháp kết hợp (so sánh, đối chiếu, suy luận hợp lý)

Lựa chọn phương pháp dự báo

22

- **Mục tiêu:** *Tìm ra phương pháp dự báo phù hợp nhất với mục tiêu của quản lý và kinh doanh.*
- **Tiêu chuẩn:**
 - *Độ chính xác của dự báo*
 - *Chi phí dự báo*
 - *Thời gian dự báo*
 - *Tính khả thi của phương pháp*

Đánh giá dự báo

23

- Đánh giá trước dự báo: Nhằm kiểm tra các điều kiện và nhân tố thực hiện dự báo.
- Nội dung:
 - Mục tiêu của dự báo
 - Kiểm tra số liệu và dữ liệu
 - Các nhân tố, các biến của mô hình dự báo
 - Các mối quan hệ bên trong và bên ngoài của đối tượng dự báo
 - Phương pháp và mô hình lựa chọn.

Đánh giá dự báo (tiếp theo)

- Đánh giá sau dự báo

- Căn cứ vào kết quả dự báo, tính toán sai số dự báo.
- Các sai số dự báo thông dụng:

- Sai số tuyệt đối trung bình (MAE)

$$MAE = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n |y_t - \hat{y}_t|$$

- Sai số trung bình (ME)

$$ME = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)$$

- SS bình phương trung bình (MSE)

$$MSE = \frac{1}{n} \sum_{t=1}^n (y_t - \hat{y}_t)^2$$

- Phần trăm sai số tuyệt đối

$$MAPE = \frac{100}{n} \sum_{t=1}^n \frac{|y_t - \hat{y}_t|}{y_t}$$

Tương lai của dự báo

- Số liệu có quy mô ngày càng lớn, chất lượng càng cao
- Đối tượng của dự báo ngày càng gia tăng, nhất là dự báo kinh doanh
- Tầm xa dự báo sẽ được kéo dài và kết quả dự báo có độ chính xác cao
- Các phương pháp dự báo ngày càng hoàn thiện hơn
- Sự phát triển của công nghệ máy tính giúp dự báo giải quyết những vấn đề phức tạp, quy mô lớn.

Công tác dự báo ở Việt Nam

- Về mặt phương pháp
- Cơ quan làm công tác dự báo
- Các giai đoạn phát triển
 - Trước đổi mới
 - Sau đổi mới đến 1993
 - Từ 1993 tới nay